
OBSAH

	Nejčastěji používané zkratky v publikaci	16
	Recenze – Jakubec, V.	19
	Předmluva – Horák, F.	21
1.	Od lovu k chovu – Rozman, J.	23
2.	Předkové ovce domácí – Rozman, J.	25
3.	Doklady o dávné existenci ovce domácí – Rozman, J.	27
3.1.	Už starověk dokázal ovce všestranně využívat	28
3.2.	Beran – zvíře posvátné	30
3.3.	Purpur – odznak moci a luxusu	31
3.4.	Pouť za zlatým rounem	32
3.4.1.	Na scénu vstupuje lásón	32
3.4.2.	Bez oběti bohům se vyjet nedalo	33
3.4.3.	Naděje jménem Médeia	34
3.4.4.	Proradnost se snadno neodpouští	35
3.5.	Řád zlatého rouna	35
3.6.	Slavný římský básník o chovu ovcí	36
3.6.1.	Co se Vergiliovi do Zpěvů rolnických nevešlo	41
4.	V Iberii se našlo pro chov ovcí pochopení – i podmínky	
	– Rozman, J. – Horák F.	44
4.1.	Merinové ovce zaujaly celý chovatelský svět	46
4.1.1.	Anglie	47
4.1.2.	Francie	47
4.1.3.	Sasko	49
4.1.4.	Prusko	49
4.1.5.	Rakousko	50

4.1.6.	Rusko	52
4.1.7.	Severní Amerika	53
4.1.8.	Austrálie.....	54
4.2.	Saské merinky po určitou dobu konkurovaly španělským, ale	55
5.	Po stopách historie chovu ovcí na našem území	
	– Rozman, J. – Horák, F	57
5.1.	Archeologické nálezy	57
5.2.	Ovce připomínají názvy sídlišť i domovní znamení	58
5.3.	Jehně – součást stálého úroku i svatebního menu	60
5.4.	Život pastýřský – dávná inspirace pro umělce	62
5.5.	„Struny o užitečnosti ovcí i po jejich smrti pějí“.....	64
5.6.	Výtvarná díla jako ovčácký dokument	66
5.7.	Ovčáctví inspirovalo i heraldiky	67
5.8.	Písemné doklady o minulosti chovu ovcí u nás	69
5.8.1.	Hospodářské instrukce	71
5.8.2.	Víc než Hospodářské instrukce	74
5.8.3.	První česky psaná monografie o chovu ovcí	75
5.8.4.	I v době „ouhoření“ české zemědělské literatury najdeme cenné výjimky	76
5.8.5.	Zemědělská literatura se zase začíná psát česky	77
5.8.6.	První česky psaná učebnice určená poddaným rolníkům	79
5.8.7.	První pokus o česky psaný úplný literární obraz zemědělství	79
5.8.8.	První česky psaná „Úplná kniha ovčácká“.....	81
5.9.	Po staletí hrála prim česká ovce selská	83
5.9.1.	Z dávné historie zpracovávání ovčí vlny	85

OBSAH

5.9.2.	Knoblochova „rozšafná správa dobytka ovčího“.....	87
5.9.2.1.	Po vybudování správného ovčína následuje starost o zajištění vhodných ovcí	87
5.9.2.2.	Hodně pozornosti si žádala krmiva i krmení	88
5.9.2.3.	Organizace bahnění	89
5.9.3.	Extenzivní hospodářství „přímo volalo stáda ovcí na pastviny a na úhory“	90
5.9.3.1.	Občas ovšem došlo i na doškovou střechu	92
6.	„Pastýři sluší tučné ovečky pásti a prostou zpívati píseň“	
	– Rozman, J.	94
6.1.	Ochránci pastýřů a jejich stád	94
6.1.1.	Na bájném Olympu	95
6.1.2.	V jeskyni Lupercal	95
6.1.3.	Mezi světci	96
6.2.	Obecní pastýř	98
6.3.	Panský ovčák – polní mistr	101
6.4.	Bez kontroly to nešlo	104
6.5.	Ovčák a pohodnická služba	105
6.6.	Císař „opatřuje ovčáky a jich pacholky na poctivosti ...“	106
6.6.1.	Z cechovních artikulí	107
6.7.	Problémy s pastvou	108
6.7.1.	Myslivost a pastva ovcí	109
6.7.2.	„Privátní užitek nad svornost, pokoj a společnou lásku“	110
7.	„Hrстка pastýřů cizinců způsobila velký obrat“ – Rozman, J.	113
7.1.	Ze života na valašské salaši	114
7.2.	Salaš a její dominanta	117

7.3.	Salašská chasa	119
7.4.	Pět měsíců na salaši	120
7.5.	Zpracování ovčího mléka na salaši	121
8.	Třicetiletá válka a chov ovcí – Rozman, J. – Horák, F.	124
8.1.	O jednom z mnoha selských povstání.....	125
8.2.	Kvůli pastvě ovcí se vzbouřily i selky	126
8.3.	Pastevní patenty	127
9.	Merinová ovce si našla cestu i k nám – Rozman, J.	128
9.1.	Vlastenecko-hospodářská společnost	130
9.2.	Moravskoslezská hospodářská společnost	132
9.2.1.	Poučení pro „ovčácké mistry a jejich chasníky“.....	135
9.2.1.1.	„Ovčácký mistr buď vesměs šlechtitý muž“.....	135
9.2.1.2.	„Naučení ve vlastním ovčáctví“	136
9.2.1.3.	Rozdělení a „numerování“ ovčího dobytka	136
9.2.1.4.	Nutno změnit termín připouštění a hlavně zamezit volnému pobytu beranů	137
9.2.1.5.	Čas bahnění je, ovčáctí mistři, příležitost,“abyste ukázali, zdali“	138
9.2.1.6.	Co nového v krmení ovcí	140
9.2.1.7.	„Pravidla, jež se při stříži zachovati mají“	141
10.	Chov ovcí se stal „zářivým bodem na temném obzoru tehdejšího života hospodářského“ – Rozman, J.	142
10.1.	Ovce rambouillet v Čechách	144
10.2.	Moravské ovčáctví dosahuje „pověsti evropské“	146
10.2.1.	Úspěšní chovatelé ovcí se rodili v prostředí úspěšných zemědělců	147
10.2.2.	„Moravský Bakewell“	149

OBSAH

10.2.3.	„Všechnu úctu před ukázkami z Vašich ovčínů“	151
10.2.4.	Moravské ovčáctví inspirovala k závažným teoretickým otázkám	153
11.	Chov ovcí přestal být „pouhým řemeslem nevědomých, nečinných a předsudků plných ovčáků a jejich čeledínů“	
	– Rozman, J.	157
11.1.	„Počítající rolník“ potřebuje hlubší znalosti o krmivech a krmení ovcí	158
11.1.1.	Nadále „pasení bravu vyhovuje nejen povaze ovcí, nýbrž i ...“	160
11.1.2.	„Jakých opatření při pasení ovcí šetřiti třeba“	160
11.1.3.	Nové zdroje živin	161
11.1.4.	Píce, která přispívá hlavně „k přezimování ovec“	163
11.1.5.	„Sůl – koření látek krmných“	165
11.1.6.	„Nezajistit dostatek vody je ukrutnost“	166
11.1.7.	Přechody v krmení „mají za následek výtržnost v zažívání a ...“	166
11.2.	„Jest nevyhnutelně nutno, aby každý majetník ovčína vlnu zevrubně znal“	167
11.2.1.	„Vlastnosti jednotlivých vlásků vlnových“	168
11.2.2.	„Vlastnosti vlny v chomáče spojené“	171
11.2.3.	Nepravidelnosti ve tvaru chomáčení	172
11.2.4.	„Povaha a ráz vlny v rouno spojené“	173
11.2.4.1.	Vyrovnanost	173
11.2.4.2.	„Hustovlnost“	174
11.2.4.3.	Množství vlny („vlnatost, tíže rouna“)	174
11.2.4.4.	Vady celého rouna	175
11.2.4.5.	“O druhování a družstvech vlny“	176
11.2.5.	Krajiny zevnějšku ovce a charakteristika jejich vlny	178

11.3.	Nezbytná je také „vědecká známost šlechtění ovcí“	181
11.3.1.	„Zdobení“ zvířat podle Karla Milana Lamba	182
11.3.1.1.	„Předůležitý úkol má v tomto zdobení zvířat dědičnost“	183
11.3.1.2.	Začátek dlouhé cesty ke kontrole užítkovosti zvířat	184
11.3.1.3.	Pravidla rozumné plemenitby	188
11.3.1.4.	„Rozmnožování zvířat plemeněním“	189
11.3.2.	Potřebné vědomostí musí mít i „čeledinstvo ovčácké“	190
11.3.2.1.	Číslování a třídění ovcí je podmínkou zdobení stáda	191
11.3.2.2.	„Vedení kněh plemenářských“	191
12.	Podmínky pro chov ovcí u nás se výrazně mění	
	– Rozman, J.	193
12.1.	Dozvuky minulé slávy našich vlnářských ovcí	196
12.2.	Cestou ke kelčanské ovci	197
12.3.	Karakulská epizoda	199
12.4.	Slavné valašské salašnictví míří do říše vzpomínek	201
12.4.1.	Marný pokus o změnu jeho nepříznivého vývoje	202
12.5.	Za zbytky původní naší selské ovce	206
13.	Chov ovcí na území dnešní ČR od roku 1918 – Horák, F.	209
13.1.	Období 1918 až 1938	210
13.2.	Období 1939 až 1945	214
13.3.	Období 1945 až 1955	214
13.4.	Období 1956 až 1963	217
13.5.	Období 1964 až 1990	218
13.5.1.	Období 1964-1970	218
13.5.2.	Období 1971-1974	219
13.5.3.	Období 1975-1990	219

OBSAH

13.6.	Období 1991 až 2000	223
13.7.	Období od roku 2001.....	228
13.8	Odměňování ošetrovatelů	229
14.	Chovatelská úroveň – Horák,F.	234
14.1.	Produkce vlny	234
14.2.	Produkce masa	235
14.3.	Produkce mléka	237
14.4.	Ovčí kůže	238
14.5.	Vedlejší produkty a nepřímý užitek chovu ovcí	239
15.	Šlechtitelská práce v chovu ovcí – Horák, F. – Milerski, M. – Mareš, V.	240
15.1.	Systém šlechtitelské práce – Horák, F.	243
15.2.	Základní výběr – bonitace ovcí – Horák, F. – Milerski, M. – Mareš, V.	248
15.2.1.	Období 1956 – 1964 – Horák, F.	249
15.2.2.	Období 1965 – 1977 – Horák, F.	253
15.2.3.	Období 1978 – 1993 – Horák, F. – Mareš, V.	256
15.2.4.	Období 1994 – 1998 – Horák, F. – Mareš, V.	261
15.2.5.	Období od roku 1999 – Milerski, M. – Horák, F.	265
15.3	Ověřování paternity – Horák, F.	273
15.4.	Testace výkrmnosti a jatečné hodnoty – Horák, F.	273
15.5.	Kontrola mléčné užitkovosti – Horák, F.	276
15.6.	Kontrola dědičnosti – Milerski, M.– Horák, F.	278
15.7.	Výsledky KU a KD – Horák, F. – Mareš, V.	282
15.8.	Genetické zdroje – Horák, F. – Milerski, M.	297
15.9.	Zřizování chovatelských hospodářství – Horák, F.	300
15.10.	Plemenná kniha – Horák, F. – Mareš, V.	309

OBSAH

15.11.	Plemenářská inspekce – Horák, F	313
16.	Obraz chovatelského světa v číslech – Hošek, M.	315
16.1.	Početní stavy hlavních druhů hospodářských zvířat ve světě	315
16.2.	Početní stavy ovcí v chovatelsky významných zemích v období 1961-2007	318
16.2.1.	Početní stavy ovcí v Evropě po roce 1990	320
16.2.2.	Intenzita chovu ovcí v roce 2007	322
16.3.	Celosvětová produkce živočišných výrobků	324
16.3.1.	Celosvětová produkce masa	324
16.3.2.	Celosvětová produkce mléka	324
16.3.3.	Celosvětová produkce ovčích výrobků	325
16.4.	Průměrná spotřeba živočišných produktů	328
16.4.1	Průměrná spotřeba masa na obyvatele podle světadílů	328
16.4.2.	Průměrná spotřeba masa a sýrů v Evropě a velkých chovatelských státech	329
17.	Z ovčáckých kronik – Horák, F – Loučka, R.	335
17.1.	Soutěže ovčáků v ovládnání pasteveckých psů – Horák, F.	335
17.1.1.	Jak vše začalo	335
17.1.2.	Myšlenku se podařilo prosadit	336
17.1.3.	Obnovená tradice	339
17.1.4.	O zachování tradice je třeba začít znovu bojovat	341
17.1.5.	Co dál ? – Horák, F – Loučka, R.	342
17.2.	Soutěže stříhačů ovcí – Horák, F.	343
17.2.1.	Stručná historie soutěží stříhačů ovcí	343
17.2.2.	Začínáme v nových podmínkách	349
17.2.3.	Novou historii píše Zlobice	350
17.2.4.	Mimořádně významný rok pro stříhače	352

OBSAH

17.2.5	Soutěže stříhačů ovcí se zapsaly do ovčáckého kalendáře	354
17.2.6	Co říci na závěr?	354
17.3.	Soutěže v ručním předení a pletení – Horák, F.	356
17.3.1.	Účinný způsob propagace ručního zpracování vlny	356
17.3.2.	Začátky soutěže v předení vlny	356
17.3.3.	Stručný přehled pořádaných soutěží	357
17.3.4.	Jak vznikl první oficiální rekord ČR v předení vlny	358
17.3.5.	V soutěži „ze zad na záda“ (Back to Back) patříme ke světové špičce	358
18.	Svaz chovatelů ovcí a koz v ČR – nositel zušlechťování chovu a dalších aktivit – Horák, F. – Mareš, V. – Loučka, R.	361
181.	Krátké připomenutí historického vývoje – Horák, F.	361
18.2.	Vznik Českého svazu chovatelů ovcí a koz a Svazu chovatelů ovcí a koz na Moravě a ve Slezsku – Horák, F.	362
18.3.	Vznik Svazu chovatelů ovcí a koz (SCHOK) v ČR – Horák, F. – Mareš, V.	363
18.3.1.	Činnost a poslání Svazu	364
18.3.2.	Členská základna, práva a povinnosti	365
18.3.3.	Struktura a orgány Svazu	366
18.4.	Základní náplň práce SCHOK – Mareš, V. – Horák, F. – Loučka, R.	366
18.4.1.	Praktická činnost Svazu – svazový život	366
18.4.2.	V oblasti šlechtění ovcí a koz	370
18.4.3.	V oblasti obchodní	371
18.4.4.	V oblasti osvětové, propagační a vzdělávací – Horák, F. – Mareš, V. – Loučka, R.	373

18.4.5.	Vznik a činnost chovatelských klubů – Mareš, V.	375
18.5.	Vztah SCHOK k jiným organizacím a institucím – Mareš, V.	380
18.6.	Kontakty Svazu se zahraničím – Mareš, V.	380
18.7.	Prezentace Svazu – Horák, F. – Mareš, V.	381
18.8.	Vydavatelská činnost – Horák, F.	381
18.9.	Významní pracovníci v oboru a zasloužilí členové Svazu – Horák, F. – Mareš, V.	383
19.	Výzkum v chovu ovcí – Malá, G.	387
19.1.	Hodnocení výzkumu v období 1950-2009	387
19.2.	Seznam řešených výzkumných úkolů (1950-2009)	391
20.	Zamyšlení nad další perspektivou chovu ovcí v třetím tisíciletí – Milerski, M. – Horák, F.	405
20.1.	Alternativní směry vývoje	405
20.2.	Předpokládané požadavky na produkty chovu ovcí	407
20.2.1.	Produkce masa	407
20.2.2.	Ovčí mléko	408
20.2.3.	Vlna	408
20.2.4.	Vedlejší produkty a nepřímý užitek	409
20.3.	Vývoj početních stavů	410
20.4.	Předpokládané uplatnění stávajících plemen	411
20.5.	Směry šlechtění	412
21.	Souhrn	415
22.	Summary	421
23.	Použitá literatura – Horák, F. – Rozman, J.	427
24.	Fotopříloha	439